

Avia CB-33 po renovaci

V POLOVINĚ KVĚTNA SE ZNOVU OTEVŘELY BRÁNY LETECKÉHO MUZEA KBELY VOJENSKÉHO HISTORICKÉHO ÚSTAVU. V AREÁLU STARÉ AEROVKY V LETŇANECH NOVĚ NABÍZÍ DALŠÍ VELICE ATRAKTIVNÍ EXPONÁT. JE JÍM CVIČNÝ BITEVNÍ LETOUN AVIA CB-33, KTERÝ BYL VE SBÍRKÁCH MUZEA JIŽ OD ROKU 1967 A NEDÁVNO PROŠEL PROFESIONÁLNÍ RENOVAČÍ V NEDALEKÝCH LETECKÝCH OPRAVNÁCH STÁTNÍHO PODNIKU LOM PRAHA.

Avia CB-33 patří mezi stroje, jež stály u zrodu Leteckého muzea Kbely. Připomeňme, že jde o sovětský bitevní letoun Iljušin Il-10 licenčně vyráběný v Letňanech v letech 1951 až 1955, kdy takto vzniklo přibližně 1200 kusů. Většinu představovala základní bojová varianta B-33, menší část pak cvičná verze CB-33 odpovídající originálnímu Ull-10. Ta byla vybavena zdvojeným řízením, přičemž instruktor seděl za pilotem v prostoru určeném původně pro palubního střelce. V současnosti

jde o velmi vzácnou konfiguraci, v níž se na celém světě dochovalo jen několik strojů. O službě letounu CB-33 evidenčního čísla 5271 v československém vojenském letectvu bohužel není příliš informací. Vyroben byl pravděpodobně koncem roku 1954 a potvrdit lze jen to, že v závěru své kariéry létal u 45. dělostřeleckého průzkumného leteckého pluku v Líních u Plzně. V rámci vyřazení, k němuž došlo 6. prosince 1962, přelétl na někdejší záložní letiště Všechov u Táboře, odkud se již jako

letu neschopný přes Sezimovo Ústí dostal na svazarmovské letiště v Táboře. O odstaveném stroji se později dověděli členové Letecké skupiny Vojenského historického ústavu a v listopadu 1967 byl převeden do muzejních sbírek.

Bezprostředně poté byl CB-33 převezen do 31. letecké vojskové opravny v Líních, kde na něm do října 1969 probíhala částečná renovace. Následně byl přepraven do Kbel a tam ve venkovní expozici vystavován až do roku 1993, kdy byl na dlouhou dobu

Nejnáročnější bylo doplnit a renovovat pilotní prostor, který je u CB-33 unikátní zdvojeným řízením

Původní stav, v němž se letoun CB-33 od roku 1993 nacházel v depozitáři

uložen v krytém depozitáři, neboť se na jeho stavu podepsalo dlouhodobé působení počasí a také vandalství některých vojáků základní služby. Vzhledem k tomu, o jak vzácný exponát se jedná, rozhodl Vojenský historický ústav Praha v polovině roku 2018 o jeho renovaci a opětovném vystavení pro veřejnost. Práce byla svěřena státnímu podniku LOM Praha, který už se osvědčil při dřívějších renovacích a má kromě potřebných technologií rovněž velmi zkušené specialisty schopné kromě moderní techniky pracovat i s historickými letadly. V případě letounu Avia CB-33 šlo o tým vedený Lukášem Syrovým. Prvním krokem předcházejícím samotnou renovaci bylo důkladné zaznamenání stavu letounu a všech jeho komponent včetně odstínů originálních barev, jejich rozložení, popisů a znaků. Teprve pak mohl být holý drak i jednotlivé díly odbarveny a začít jejich klempířská a zámečnická oprava. Dobrou zprávou bylo, že i přes stáří byla primární konstrukce stroje v dobrém stavu a nebyla nijak zásadně poškozena korozí. Nově vyrobit ale bylo nutné většinu lanovodů pro ovládání řídicích ploch, dveří pumovnic, fotokomory a nouzového vysouvání podvozku. Demontována a zrenovována byla vrtule V-42, motor Mikulin AM-42 a všechny k němu připojené agregáty i samotné motorové lože. Nezbytná byla také instalace

nových rozvodů vzduchového a chladicího systému, částečně obnovena byla rovněž elektrická síť. Nejtěžší úkol čekal renovátory v pilotním prostoru. Už v době odstavení Avie CB-33 v Táboře z něj zmizela řada dílů, ať už šlo o letecké přístroje nebo prvky řízení, některé pak byly neodborně nahraze-

Fotokulomet S-13 opatřený tubusem pro hodinky

ny neoriginálními komponenty. Problém se týkal zejména zadního kokpitu instruktora, k němuž zpočátku nebyla k dispozici téměř žádná dokumentace. Důležitou součástí celého procesu opravy tak bylo hledání jakýchkoliv dostupných podkladů, na němž se kromě pracovníků Leteckého muzea Kbely a podniku LOM Praha podíleli také další letečtí nadšenci podporující tento náročný projekt. Díky tomuto

úsilí a tak trochu i náhodě se nakonec podařilo sehnat rovněž originální výkresy, na jejichž základě se pak chybějící díly nově vyrobily, případně sehnaly od soukromých sběratelů.

Některé díly v letounu stále chybějí a muzeum pracuje na jejich získání, přesto už dnes se může právě stavem pilotní kabiny letounu CB-33 chlubit. Renovací prošlo i její zasklení, kde byl poškozený čelní pancéřovaný štítek nahrazen jiným v lepším stavu a vyrobena replika bočních pancéřovaných skel, přičemž

zbytek překrytu zůstal původní. Letoun se podařilo doplnit také o některé důležité prvky uložené do té doby v Hlavním depozitáři VHÚ, jako jsou původní kanony NS-23KM, sovětská fotokamera, fotokulomet S-13, radiostanice RSI-6, radiokompas RPKO-10 nebo palubní interkom SPU-2. Renovaci pak zakončil nástřik letounu v lakovně LOM Praha za použití původních odstínů, podle dochovaných podkladů byly aplikovány také výsostné znaky, evidenční číslo a další drobné popisky na celém draku i v kabině. Hledání podkladů, některé vícepráce vzniklé dodatečně zjištěnými poškozeními, jež nebyla z vnějšku patrná, a nakonec i omezení v důsledku koronavirové epidemie způsobily, že se renovace poněkud protáhla. Státní podnik LOM Praha jej Vojenskému historickému ústavu slavnostně předal ve Kbélích letošního 22. dubna, a to spolu s částečně renovovaným proudovým letounem L-29 Delfin v netradičním zbarvení, o němž píšeme v samostatném materiálu v tomto čísle L+K. Cvičný bitevní stroj Avia CB-33 pak byl 6. května přetažen do areálu Stará Aerovka, kde je k vidění ve společnosti dalších bitevních a bombardovacích letounů. ■

